

Diplomová práce

Studentka: Zuzana Zajícová

Obor: ČJ - NJ

Téma: Pravopisná kodifikace a jazyková praxe v letech 1902-1957

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.

Posudek vedoucí diplomové práce:

Diplomová práce Zuzany Zajícové se, jak už název napovídá, věnuje jedné z oblastí jazykové praxe, a sice otázce pravopisné kodifikace z pohledu uživatelů jazyka. Diplomantka zcela logicky vymezila časový rozsah zkoumání vznikem prvních „úředních“ pravidel českého pravopisu na jedné straně a pravidly z roku 1957, které znamenaly významný mezník v pravopisné kodifikaci. Ve své práci hledala odpověď na otázku, které pravopisné jevy činily uživatelům jazyka v daném období největší potíže. Potřebné informace k tomu nalezla v lingvistických časopisech otevřených i neodborné veřejnosti a do značné míry popularizujících - Naší řeči a dnes už širší veřejnosti neznámé Naší úřední češtině.

V teoretické části diplomantka shrnuje dosavadní peripetie vývoje českého pravopisu a později i pravopisných kodifikací. V části praktické metodou historické analýzy dospívá k požadovaným informacím, tedy k stanovení frekvence výskytu jednotlivých dotazů, a tedy i pravopisných problémů.

Autorka v praktické části dospěla k zajímavým výsledkům. První z nich se týká mimojazykové oblasti, a sice oboustranného (tedy redakce časopisů i čtenářů) zájmu o pravopisnou kultivaci uživatelů jazyka. Právem podotkla, že zejména v případě úzce vymezeného oborového periodika je tak zřetelně deklarovaná starostlivost o vlastní písemnou kulturu dnes již vzácná (je ovšem nutné dodat, že funkci jazykových odpověden ve specializovaných časopisech přebrala do značné míry jazyková poradna ÚJČ AV).

Druhým pozoruhodným výsledkem jsou vlastní výsledky práce: diplomantka velmi správně rozlišila, že pro zjištění stavu v běžné jazykové praxi jsou směrodatné výsledky získané z Naší řeči (největší potíže činilo čtenářům po celé sledované období psaní velkých písmen),

zatímco příspěvky z Naší úřední češtiny se týkaly většinou jazykových jevů obsažených v úzce funkčně zaměřených komunikátech. Oceňuji také zajímavá fakta, která uvádí o časopise Naše úřední čeština (např. intenzivní participace Jiřího Karáska ze Lvovic na tomto časopise).

Největší slabinou DP je bohužel její formulační stránka: v kontextu neukotvené, torzovité výpovědi (str. 43 aj.), které přispívají k dojmu převažující deskriptivnosti práce, zkratkovité formulace - „metoda zvaná dril“ (str. 84 aj.), redundantní opakování (str. 31 aj.) apod. V některých případech diplomantka také přebírá z dobových časopisů takřka doslova celé fráze (např. str. 47), což přispívá k nejednotnosti autorského stylu.

Na druhou stranu autorka dodržuje spisovnou jazykovou normu a pravopisnou kodifikaci. Veškeré připomínky jsou vyznačeny přímo v textu diplomové práce.

Oceňuji také, že se diplomantka snažila vztáhnout výsledky historického výzkumu k vyučovací praxi, a vyhledala i výsledky výzkumů zabývajících se osvojením pravopisu žáky základních škol, aby porovнала, zda jim dělají problémy tytéž jevy jako našim předkům před 90 lety. Je škoda, že výsledky, které získala, více nezobecnila a nevyvodila z nich pro své budoucí učitelské působení relevantní závěry. Bylo by dobré, kdyby se nad touto částí DP ještě zamyslela, a to zejména v těchto bodech:

1. Přestože lze dát diplomantce za pravdu, že určité míře drilovosti se při nácviку zautomatizování pravopisných jevů nelze vyhnout, byla bych ráda, kdyby při obhajobě pojednala i o jiných aktivitách, které by využila při výuce.

2. Zejména prosím o rozpracování a vysvětlení poněkud vágní formulace: „...Myslím si, že by bylo dobré více propojit a zefektivnit výuku českého jazyka a literatury.“ (str. 84)

Přes uvedené výhrady lze předloženou práci uzнат jako práci diplomovou, a **doporučuji** ji proto k obhajobě.

Návrh klasifikace: *dobu*

V Praze 4. 5. 2007

